BEHIND THE SMOKE

เจาะสถานการณ์ภาษียาสูบไทย ในวันที่บุหรี่เถื่อนระบาด

ปี 2560 และ 2564 รัฐปรับโครงสร้างภาษียาสูบ เพื่อหวังลดจำนวนผู้สูบบุหรี่ เพิ่มรายได้ให้กับรัฐ และปกป้องผู้ผลิตยาสูบภายในประเทศ แต่กลับส่งผลให้ราคาบุหรี่ถูกกฎหมายแพงขึ้น ผู้สูบบุหรี่ไม่ได้สูบลดลง แต่หันไปหาบุหรี่เถื่อนหรือบุหรี่ไฟฟ้า สร้างผลกระทบต่อภาคส่วนอื่นเป็นลูกโซ่

บุหรี่ถูกกฎหมายราคาแพง

การปรับโครงสร้างภาษีสรรพสามิตยาสูบในปี 2564 ส่งผลให้ราคาบุหรี่สูงขึ้นอย่างมีนัยยะ

ก่อนปี 2560	หลังปี 2560
เสียภาษีตามมูลค่าอัตราเดียว **หรือ** ภาษีตามปริมาณ	คำนวณแบบผสม **เสียทั้งภาษีตามมูลค่าแบบ 2 อัตรา** คิดตามฐานราคาขายปลีกแนะนำ + ภาษีตามปริมาณ

ภาษีตามมูลค่าแบบ 2 อัตรา ปี 2564			ภาษีตามปริมาณ		ภาษีสรรพสามิต		ภาษีเพื่อสังคมและสุขภาพ		ภาษีบำรุง อบจ.		รวมภาระภาษี
บุหรี่ซอง **ราคาเท่ากับ/ต่ำกว่า 72 บาท:** อัตรา **25%** ของราคาขายปลีกไม่รวม VAT	(72-VAT) x 25% = **16.82**	+	**25.00** บาท ต่อซอง	=	**41.82** บาท	+	(41.82 x 17.5%) = **7.32**	+	**1.86** บาท ต่อซอง	=	**51.0** บาท / 72 บาท
	ราคาไม่รวม VAT x อัตรา %						Earmarked taxes				เสียภาษีต่างกัน **13.9 บาท** แต่ราคาต่างกัน **1 บาท**
บุหรี่ซอง **ราคาสูงกว่า 72 บาทขึ้นไป:** อัตรา **42%** ของราคาขายปลีกไม่รวม VAT	(73-VAT) x 42% = **28.65**				**53.65** บาท		(53.65 x 17.5%) = **9.39**				**64.9** บาท / 73 บาท

LINE 7.1 สีเขียว (67 บาท) · กรองทิพย์ 90 (105 บาท) · Marlboro ML Arctic Black (165 บาท)

ราคาบุหรี่เถื่อนราคา 30-40 บาท

ราคาบุหรี่ถูกกฎหมายในปัจจุบันมีตั้งแต่ 55 - 175 บาท

ผลกระทบจาก ราคาบุหรี่ที่สูงเกินไป สืบเนื่องจากการจัดเก็บ ภาษี 2 อัตรา

- ผู้สูบเบือนหน้าหนีบุหรี่ถูกกฎหมาย
- รัฐบาลจัดเก็บภาษียาสูบได้ลดลง
- ผู้ผลิต ผู้ค้าช้ำจากยอดขายที่หล่นวูบ

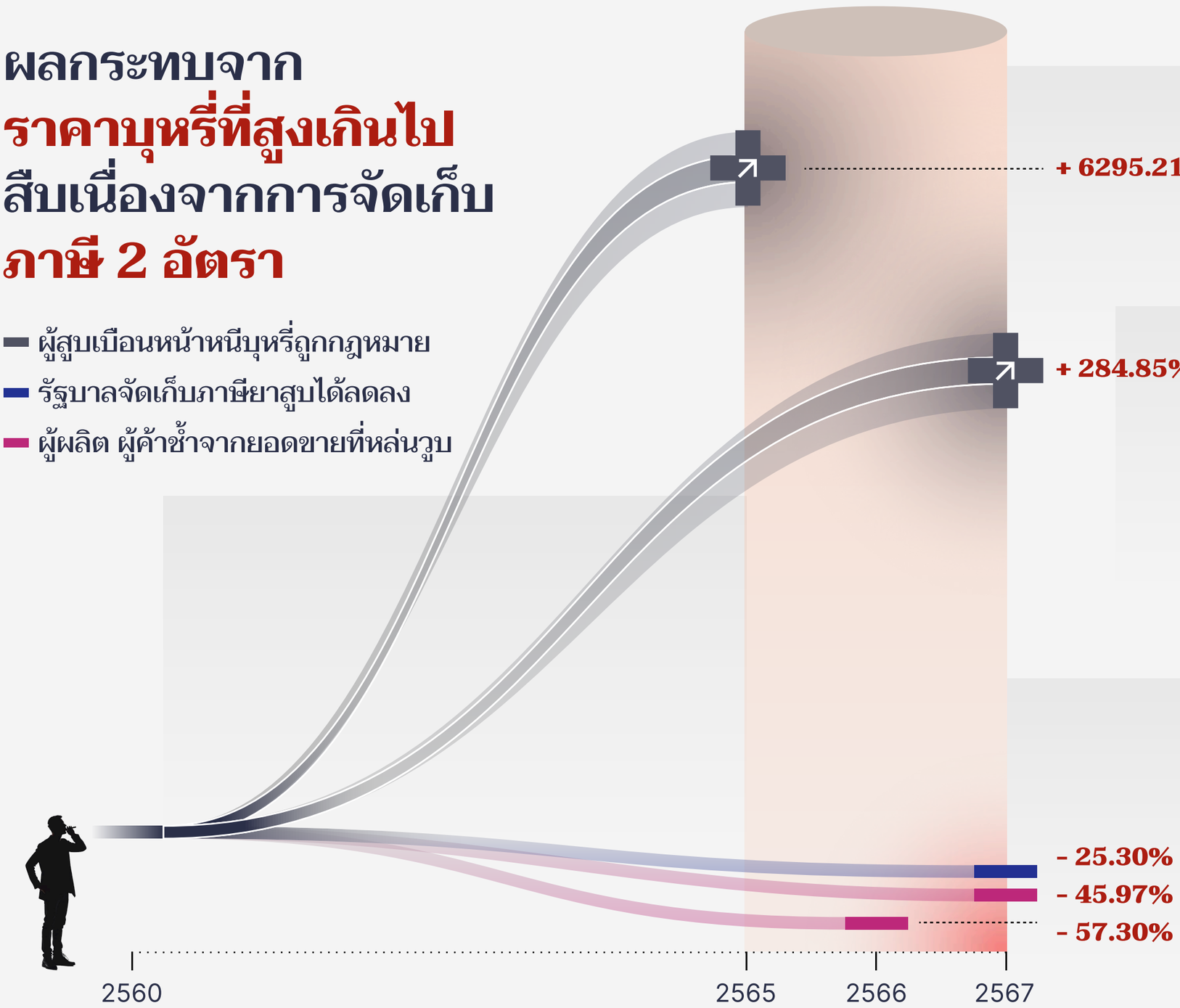

บุหรี่ไฟฟ้าบุกตลาด

ผลสำรวจสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ ปี 2565 โดยมูลนิธิเพื่อการไม่สูบบุหรี่ **พบผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้า 709,677 คน**

บุหรี่เถื่อนระบาด

บุหรี่เถื่อนซึ่งราคาถูกกว่าบุหรี่ถูกกฎหมาย 2-3 เท่า ได้รับความนิยม สอดคล้องกับผลสำรวจบุหรี่เปล่าในประเทศไทย Q3 2567 โดย NIQ ที่บุหรี่ผิดกฎหมาย **มีสัดส่วนสูงถึง 25.4% ขยายตัวจาก 6.6%** ในปี 2560

รายได้จากการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตยาสูบหดตัวต่อเนื่อง

ผลประกอบการของการยาสูบแห่งประเทศไทยถดถอย

รายได้และความมั่นคงของเกษตรกรผู้ปลูกใบยาสูบตกต่ำ

5 ข้อเสนอเชิงนโยบาย แก้ปัญหายาสูบไทย

1. **ปรับโครงสร้างภาษียาสูบ**ให้เป็นอัตราเดียวในอัตราที่เหมาะสม และมีแผนปรับภาษีอย่างค่อยเป็นค่อยไป
2. **ปราบปราม**บุหรี่หรือผลิตภัณฑ์ทดแทนบุหรี่ที่ผิดกฎหมาย อย่างเข้มงวด และคุมเข้มการตรวจที่หน้าด่านศุลกากร
3. **บูรณาการกฎหมาย**ให้สมดุล ทั้งประเด็นเศรษฐกิจและสาธารณสุข
4. **ส่งเสริมความร่วมมือ**ระดับนานาชาติ ป้องกันการลักลอบค้าบุหรี่ผิดกฎหมายข้ามแดน
5. **เพิ่มขีดความสามารถ**ในการผลิต และพัฒนาใบยาสูบของเกษตรกรไทย

หมายเหตุ* เปรียบเทียบกับผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้า 11,097 คน จากผลสำรวจสถานการณ์การสูบบุหรี่ไฟฟ้าของประชากร อายุ 15 ขึ้นไปของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2560